

BARDU KOMMUNE
Postboks 401
9365 BARDU

Oslo, 2222.05.2026

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/5524

Saksbehandler:
Ina Osdal Saure

Endelig vurdering av unntak fra kravet om utsortering, separat innsamling og materialgjenvinning av matavfall for Bardu kommune

Vi viser til søknad fra dere mottatt 14. januar 2025 om dispensasjon fra kravet i avfallsforskriften kapittel 10a om utsortering, separat innsamling og materialgjenvinning av matavfall i Bardu kommune. Vi viser også til vårt svar sendt til dere 3. februar samme år, der vår vurdering var at bruk av matavfallskvern knyttet til avløpet ikke er i tråd med kravet i avfallsforskriften om utsortering, separat innsamling, og materialgjenvinning av matavfall. Vi kunne heller ikke se at det var særskilte grunner til å gjøre unntak med hjemmel i avfallsforskriften § 19-4.

I etterkant av dette har dere sendt tilleggsinformasjon om ordningen med bruk av matavfallskvern på e-post henholdsvis den 17. oktober, 27. oktober, 28. oktober i 2025. Det ble i tillegg avholdt møte mellom Miljødirektoratet og Bardu Kommune 9. januar 2026. Som en oppfølging av dette møtet leverte dere ytterligere svar på spørsmål via e-post den 23. januar og 20. februar 2026.

Vi har nå vurdert informasjonen som er blitt sendt til oss i etterkant av vårt svar av 3. februar 2025. Vi gjør ikke unntak og Bardu kommune må derfor oppfylle kravene i avfallsforskriften kapittel 10a fremover.

Om regelverket

Avfallsforskriften §§ 10a-4 til 10a-6 pålegger kommuner plikt til å sørge for at matavfall fra husholdninger utsorteres ved kildesortering, samles inn separat og leveres til materialgjenvinning.

Det er ikke gitt en egen unntaksbestemmelse for disse pliktene i kapittel 10a og det er ikke lagt opp til en søknadsordning for unntak. Etter avfallsforskriften § 19-4 har imidlertid Miljødirektoratet en generell sikkerhetsventil som åpner for unntak. Denne kan være aktuell å benytte hvis krav i avfallsforskriften slår urimelig ut i konkrete tilfeller. Det skal mye til for at Miljødirektoratet benytter denne unntakshjemmelen.

Sakshistorikk

Bardu kommune har i dag en ordning der matavfall fra husholdninger er integrert med behandlingen av avløpsslam. Husholdninger i Bardu har blitt tildelt en avfallskvern fra kommunen. Matavfall som går

gjennom kvernen sendes ned i avløpsnettet og videre ut til en slamlagune. Slam som ligger i slamlagunen komposteres i ranker. Bardu kommune har vist til at det organiske materialet brytes ned og stabiliseres som del av den samlede slambehandlingen.

Vi har tidligere vurdert at bruk av matavfallskvern med direkte tilknytning til avløpsnettet ikke er i tråd med kravene i forskriften. Dette står beskrevet i vår kommuneveileder om utsortering og materialgjenvinning av avfall. Ved bruk av matavfallskvern med tilknytning til avløpet blir ikke matavfallet utsortert ved kildesortering, samlet inn separat eller levert til materialgjenvinning.

I vårt svar til dere 3. februar 2025 var også dette konklusjonen for bruk av matavfallskverner tilknyttet avløpsnettet i Bardu kommune. Videre ble det vist til at unntak fra kravet i forskriften kun gis i særlige tilfeller. Vi kunne ikke se at det var særskilte grunner til å gjøre unntak med hjemmel i avfallsforskriften § 19-4 for Bardu kommune.

I ettertid av dette har dere levert informasjon som dere mener begrunner at ordningen med matavfallskvern er *"både innovativ, miljøvennlig og bidrar til en bedre biologisk nedbrytning av den totale avfallsmasser i kommunen"*. Det blir videre argumentert for at mangel på dispensasjon fra kravene i forskriften, vil gi en rekke uheldige miljøkonsekvenser for Bardu kommune. Det blir vist til at dette vil føre til:

- *"Økt bruk av plast, både til poser og beholdere."*
- *"Transport over lange avstander gir økt klimautslipp. Økt bruk av arbeidskraft og sløsing med ressurser i en tid der vi skal effektivisere."*
- *"Kommunale investeringer over mange tiår vil være bortkastet, og vi tvinges til å gå over til en gammeldags og mindre miljøvennlig ordning."*

I e-post fra 24. oktober delte dere et notat om bruken av matavfallskverner i Bardu kommune. I dette notatet forklarer dere at dersom Bardu kommune skal slutte med matavfallskverner, vil dere miste de fordelene som gjorde at ordningen ble innført. Fordelene går på forhold som gjelder trafiksikkerhet, belastning på veier og ressursbruk. I samme notat blir det vist til at innblanding av matavfall har en positiv effekt på nedbryting av slam. Dere skriver videre at *"avløpsvann inneholder for mye nitrogenforbindelser til at det blir optimal nedbryting, både for de som bruker aerob kompostering og de som bruker anaerob råtnetank. Tilførsel av matavfall gir tilskudd av karbonforbindelser slik at nedbrytingen blir mer optimal. Derfor vil tilførsel av matavfall kunne gi redusert mengde restprodukt målt som tørrstoff, og et mer stabilisert sluttprodukt."* Hvordan dette sluttproduktet blir nyttiggjort er ikke nærmere omtalt i dette notatet.

I e-post fra 28. oktober delte dere et notat om "matavfall og slambehandling" som dere mener gir en faglig vurdering om at innblanding av matavfall har en positiv effekt på nedbryting av slam. I dette notatet argumenterer dere for at matavfallet har hatt en positiv effekt på nedbryting av slammet ved å vise til at innblanding av matavfall ikke har gitt problem for driften av renseanlegget og slambehandlingen gjennom 20 år. Det har ikke blitt gjort forsøk på å kvantifisere effekten, av samme forklaring som over. Dere skriver samtidig at siden avløpsrenseanlegget og slambehandlingen fungerte bra før det ble innført matavfallskverner, er det naturlig å anta at anlegget også vil fungere bra uten bruk av matavfallskverner.

I møtet mellom Miljødirektoratet og Bardu kommune 9. januar 2026, og avklaringer gjort på e-post i ettertid av møtet, kom det frem at dere har vurdert at sluttproduktet fra slamlagunene kan være egnet for bruk som jordforbetringsmiddel basert på analyser utført i 2025 som viser at produktet ligger innenfor gjeldende grenseverdier for gjødselvereforskriften. Dere opplyser samtidig at det ikke har vært noen uttak eller bruk av slam som jordforbetringsmiddel eller gjødselvere per dags dato fra slamlagunen. Dere oppgir at dere ikke har søkt om godkjenning fra Mattilsynet eller vært i dialog med de om bruk av slammet som gjødselvere, av samme årsak.

Miljødirektoratets vurdering

Vi har vurdert om det er særlige grunner som taler for at Bardu kommune bør få unntak fra kravene i avfallsforskriften kapittel 10a når det gjelder matavfall.

Formålet med avfallsforskriften kapittel 10a er blant annet å øke materialgjenvinningen av husholdningsavfall for å oppnå bedre ressursutnyttelse av avfall, beskytte miljøet og redusere klimagassutslipp. Forskriften er et viktig virkemiddel for at Norge skal nå EUs målkrav for materialgjenvinning. Ved vurderingen av unntak, har vi blant annet lagt vekt på om Bardu kommunes håndtering av matavfallet likevel sikrer at formålene ved forskriften oppfylles, selv om kravene ikke følges.

Dere har oppgitt at matavfallet fra husholdningene som benytter avfallskvern ender i en slamlagune. Slammet fra lagunen blir deretter plassert i ranker for langtidskompostering. Innholdet i rankene omfatter kommunalt avløpsslam fra Setermoen sentrum samt tilknyttede anlegg, inkludert Forsvarets tilknytning. Slam fra separate septikanlegg lagres på eget område, da dette ikke passerer ordinær mekanisk utsortering før videre håndtering.

Slammet blir ikke materialgjenvunnet per i dag, slik dette er definert i avfallsforskriften § 10a-3 bokstav m.

Bardu kommune hadde allerede en etablert løsning med avfallskvern da avfallsforskriften kapittel 10a trådte i kraft. Vi har forstått det slik at det ikke er mange kommuner i Norge med denne løsningen, og forstår at løsningen har krevd investeringer fra kommunens side som nå vil fremstå som bortkastet. Dere viser videre til at en manglende dispensasjon fra forskriften vil føre til negative konsekvenser for kommunen i form av økt bruk av plast og plastbeholdere, lengre transportdistanser og økt bruk av arbeidskraft.

Vi mener at dette ikke er tilstrekkelig tungtveiende grunner for å gjøre unntak fra forskriften. Mange kommuner har måtte legge om sine løsninger for avfallsinnsamling etter at kravene i forskriften trådte i kraft. Det vil alltid være knyttet et økt investeringsbehov og ressursbruk ved etablering av nye utsorteringsløsninger for avfall. Her står ikke Bardu kommune i en særstilt situasjon. Vi har også lagt vekt på at kommunens løsning ikke sikrer at matavfallet materialgjenvinnes.

Oppsummering

Vi opprettholder vår vurdering om at bruk av matavfallskvern knyttet til avløpet ikke er i tråd med kravene i avfallsforskriften kapittel 10a om utsortering, separat innsamling, og materialgjenvinning av matavfall. Basert på den informasjonen som er gitt oss i denne saken er det etter vår mening ikke grunnlag for å gjøre unntak fra kravene for Bardu kommune.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Elisavet Veliou
seksjonssjef

Ina Osdal Saure
seniorrådgiver